

Андрошук І.В. Методична підготовка як важливий складник професійної підготовки майбутніх учителів // Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи. – Хмельницький. 2019. – С.84-86.

УДК 378.013

Андрошук Ірина Василівна,
доктор педагогічних наук,
доцент, професор кафедри технологічної та
професійної освіти і декоративного мистецтва
Хмельницького національного університету

МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА ЯК ВАЖЛИВИЙ СКЛАДНИК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

У більшості наукових досліджень методична підготовка схарактеризована як самостійний складник, структурний компонент системи професійної підготовки педагога, що має якісну визначеність. Поняття «методична підготовка» є багатоаспектним, тому в наукових джерелах запропоновано різні підходи до його трактування: системотвірний компонент професійної підготовки вчителя загалом і може бути представлена як сукупність методичних знань, умінь та професійно важливих особистісних якостей [3]; комплексна й динамічна система, що вирізняється метою, змістом, формами й технологіями, діагностичним інструментарієм та результатом [4]; самостійна система засвоєння міждисциплінарних знань і сформованості методичних умінь та навичок їх представлення в освітньому процесі [5]; процес формування й удосконалення знань і вмінь, необхідних для адекватного виконання своїх професійно-педагогічних методично орієнтованих завдань [6]; процес опанування передового педагогічного досвіду щодо провадження педагогічної діяльності, що базоване на досягненнях педагогіки, психології, методик навчання й виховання [7].

Умовно в методичній підготовці виокремлюють певні етапи. Методична підготовка вчителя, як правило, містить три етапи: ознайомлення (передбачає

ознайомлення з навчальними програмами закладу загальної середньої освіти, навчальними підручниками з предмета, досягненнями в галузі психології та педагогіки, шляхами підвищення ефективності освітнього процесу); вивчення (спрямований на опанування основ дисципліни, передового педагогічного досвіду її викладання, державних нормативних документів); розвиток (зорієнтований на розвиток творчого потенціалу, педагогічної майстерності й навичок самоосвітньої роботи) [1, с. 138–139].

Ефективність методичної підготовки залежить від сукупності методів і технологій її реалізації. Як засвідчують результати дослідження, дієвими методами проведення методичної підготовки є ділові ігри, розв'язування кейсів, виконання проектів, мікрвикладання.

Під час проведення ділової гри майбутні вчителі можуть поставати в ролі вихованців гуртків, учасників Малої академії наук, творчих груп, батьків учнів, керівників гуртків, членів журі та ін. Для ефективності ділової гри доцільно налагодити продуктивну взаємодію між її учасниками з метою взаємообміну знаннями й досвідом. Зазначимо, що використання ділових ігор у підготовці майбутніх учителів сприяє не лише вдосконаленню знань і вмінь, набуттю певного досвіду поведінки в ситуаціях, наближених до реальних умов, а й формуванню особистісних якостей, таких як ініціативність, увічливість, тактовність, спостережливість, урівноваженість, критичність, самокритичність та ін. Ділова гра імітує реальні умови освітнього процесу, під час її проведення необхідно дотримуватися таких вимог: моделювання умов гри, максимально наближених до умов професійної діяльності; поетапність розвитку подій у грі, що передбачає вплив результатів виконання завдань попередньому етапу на успішність реалізації наступних завдань; включення в гру конфліктних і неоднозначних ситуацій; чіткий контроль за часом гри; попередньо розроблені й доведені до відома учасників правила та умови проведення гри, система оцінювання.

Аналіз і розв'язування конкретних навчальних ситуацій для ухвалення

оптимальних рішень, вироблення алгоритму дій у заданих умовах прогнозують використання кейсів у процесі підготовки майбутніх учителів. Під час аналізу кейсів важливо формувати в майбутніх учителів уміння працювати в команді, взаємодіяти з іншими учасниками; розвивати критичне мислення; життєві установки; професійно-ціннісні орієнтації. Технологія кейсів передбачає використання таких методів: ситуаційного аналізу, інциденту, ситуаційно-рольовий, візуалізації, пазлів, дискусії тощо. У професійній підготовці майбутніх учителів доцільно використовувати такі види кейсів: ілюстративні, що сприяють формуванню алгоритму діяльності, правильній послідовності дій на основі аналізу практичної ситуації; навчальні, які забезпечують розвиток умінь діагностувати ситуацію, виокремлювати проблему, ухвалювати самостійне рішення щодо її розв'язання; прикладні, що спрямовані на формування вмінь розв'язувати проблемні ситуації на основі їх докладного аналізу.

Важливу роль у методичній підготовці відіграє проектна технологія, що передбачає розроблення технічних і педагогічних проектів. Саме використання проектної технології під час підготовки майбутніх учителів дає змогу розвивати мислення, творчі здібності, професійні компетентності під час аналізу професійних ситуацій, здатність добирати ефективний спосіб пояснення навчального матеріалу або технологію виготовлення об'єкту. Основна мета застосування проектної технології в підготовці майбутніх учителів – інтеграція знань студентів, виявлення міжпредметних зв'язків, формування навичок дослідницької та самоосвітньої діяльності. Актуальність розроблення педагогічних проектів майбутніми вчителями зумовлена відсутністю сучасного навчально-методичного забезпечення.

Мікровикладання – один із дієвих методів підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій через опанування досвіду педагогічної діяльності. Для підготовки вчителів доцільно використовувати два види мікровикладання: проведення фрагментів занять протягом 5-10 хвилин студентами під час лекційних і практичних занять; проведення фрагментів

уроків на пропедевтичному етапі проходження педагогічної практики в закладах загальної середньої та позашкільної освіти.

Отже, методична підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій є важливим складником освітнього процесу в закладах вищої освіти. Її успішність залежить від цілісності проведення й використання доцільних методів і технологій.

Література

1. Годованюк Т. Л., Махомета Т. М. Методична підготовка майбутнього вчителя математики з першого курсу. *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова*. Серія 3 : Фізика і математика у вищій і середній школі. 2014. Вип. 13. С. 137–144. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_3_2014_13_18 (дата звернення: 18.06.2018).
2. Горбатюк Р. М. Теоретичні основи проектної підготовки майбутніх інженерів-педагогів. *Молодь і ринок* : щомісячний наук.-пед. журнал Дрогобицького держ. пед. ун-ту ім. І. Франка. 2009. № 2(49). С. 35–42.
3. Княжева І. А. Методична підготовка майбутніх викладачів педагогічних дисциплін в умовах магістратури. *Психолого-педагогічні науки*. 2013. № 1. С. 177–182.
4. Ковбаса Т. І. Зміст методичної підготовки майбутнього вчителя технологій. *Вісник*. 2015. № 130. С. 237–240.
5. Лузан П. Г. Теоретичні і методичні основи формування навчально-пізнавальної активності студентів у вищих аграрних закладах освіти : дис. ...д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2004. 505 с.
6. Моторіна В. Г. Дидактичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів математики у вищих педагогічних навчальних закладах : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2005. 45 с.
7. Хома О. Методична підготовка майбутніх учителів початкової школи в умовах університету. *Педагогічна освіта і наука в умовах класичного*

університету : традиції, проблеми, перспективи : зб. наук. пр. / за ред. М. Євтуха, Д. Герцюка, К. Шмидта. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. Т.1 : Підготовка педагогічних кадрів у вищій школі : виклики, проблеми, динаміка змін. С. 288 – 295.